

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI Ч. 7. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 18-го січня 1943. No. 7. Jersey City, N. J., Wednesday, January 13, 1943 VOL. LI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свобода“: ВЕrgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕrgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

РЕКОРДОВИЙ БУДЖЕТ НА ЧЕРГОВИЙ ФІСКАЛЬНИЙ РІК

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвельт предложив перед конгресом бюджет — список видатків на наступний фінансовий рік, що починається в червні н. р., а кінчиться в червні 1944 р. Ці видатки такі великі, які ще не були в жадній історії котрого небудь народу на світі. Вони виносять сто дев'ять біліонів доларів. З того сто біліонів піде на чисто військові справи, зокрема на вироб зброї, а решта на інші справи. Поданою проектом того бюджету президент заявив, що наступного року приходи з податків мусять знов бути піднесені на 16 біліонів доларів. За цей час, говорив президент, державне задовження зростає до 210 біліонів доларів. Нині держава має довгів на 125 біліонів. Проте ці довги нації мотиме з часом сплатити, говорив президент, бо в основі економіка краю стоїть на здорових засадах. Однак він заповідав, що життєвий рівень американців мусить бути значно упрощений, себто зникне багато продуктів з щоденного ужитку, а залишаться лише ті, котрі конечно потрібні для життя. Також з часом буде впроваджена система примусового шадження, щоб надміром обігового гроша не викликувати інфляції. Президент знов висказався проти особистих заріbkів вищих, як \$25,000 річно.

НАЗНАЧЕННЯ ЕДВАРДА ФЛИНА МІНІСТРОМ ДО АВСТРАЛІЇ.

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвельт подав до затвердження до сенату назначення Едварда Флина, дотеперішнього голови демократичного національного комітету, на міністра до Австралії. Крім своїх міністерських обов'язків зв'язаних з Австралією Флін був би ще особистим представником в інших політичних справах на терені подолування Тихого Океану і носив би рангу амбасадора. Флін, хоч є впливовим домашнім політиком, не має дипломатичного досвіду, бо ніколи не служив в заграничній дипломатичній службі. Є таке поширене переконання, що президент послає його туди, щоб забрати його з Америки. Вслід з таким переконанням з різних сторін посипались протести проти того назначення. Декількох сенаторів заявило, що будуть гостро виступати проти того назначення. Але добре поінформовані люди говорять, що остаточно сенат таки затвердить його назначення.

РОТЛЕДЖ ЧЛЕНОМ НАЙВИЩОГО СУДУ.

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвельт назначив суддю вашигтонського апеляційного суду, Вилея Блавіта Ротледжа членом найвищого суду. Ротледж приходить на місце уступилого члена найвищого суду Джеймса Бірнса, котрий з судової посади пішов на посаду економічного адміністратора. Також президент подав до затвердження конгресу назначення сенатора Бравна на посаду директора бюро заряду цін. Тепер ту посаду займає Ліон Гендерсон, котрий однак вже кілька тижнів тому подався до відставки.

ЗАМОРДОВАНО ПОЛІТИЧНОГО ДІЯЧА ТРЕСКУ.

НЮ ЙОРК. — На розі Пятої еври і 15 вулиці в Нью-Йорку, невідомі справники минулого понеділка вечером вистрілами з револьвера замордували відомого радикального діяча італійського походження, Карла Треску. Треска був гарячим противником фашизму і в своїй ньюйорській газеті, видаваній італійською мовою, „ль Мартельо“, поборював фашизм. В хвилині морду був біля нього його приятель Каліябі. До місяця, де стояв Треска підіхав автомобіль і з нього виліз вбивник. Віддавши до Трески три вистріли, він знов ускочив до авта, керованого іншою особою і вони разом втекли. Припускають, що його застрілили прихильники фашизму.

НАКОПИЧУВАННЯ МАТЕРІЯЛІВ ПО ШКОЛАХ.

НЮ ЙОРК. — Спеціальний прокуратор Герляндс у публичнім звіті заявив, що ньюйорський департамент шкільництва накопичив чимало таких матеріалів, котрі можуть бути корисні для воєнних цілей. Загалом, говорив Герляндс, цей департамент має схильність накопичувати різні речі, нераз старі і неужиточні, так, що він виглядає немов музей старовинних речей. — Представники згаданого департаменту заявили, що Герляндс заскочив їх своїм публичним звітом, не давши їм наперед змоги виготовити противну заяву. Тому той департамент тепер прослідить справу і відповість на закид.

М'ЯСО З ПОКУТНИХ БАЗАРІВ.

БОФАЛО. — Представники влади перестерегли людей перед м'ясом з покутних базарів. Деякі люди, щоб охоронитись від державної контролі, евентуально перед податками, потайки сами вбивають звір'ята і продають м'ясо. Але те м'ясо не є провіряване санітарними чинниками і нераз його приготують та перевозять серед дуже нездорових обставин. Воно може людям нанести різних хворіб. Тому треба перед ним охоронятись.

Назвища Затоплених Американських Кораблів

ВАШІНГТОН. — Департамент флоту подав до відома назвища 11 американських кораблів, затоплених у бою з японськими кораблями, біля Соломонських островів. Ті кораблі такі: один літаконосець наймодернішої конструкції, званий „Горнет“. Тяжкий кружляк „Нортгемптон“. Два легкі кружляки „Джуно“ і „Атланта“. Нищителі: „Кушінг“, „Престон“, „Бенгем“, „Воке“, „Монсен“, „Лефей“ і „Бартоп“. Затоплення всіх тих кораблів вже було проголошено департаментом флоту, лише не були подані назвища кораблів. Всі вони пропали підчас відомих морських боїв, в котрих американські морські сили завдали розторошуючий удар японській флоту, затопивши 28 японських кораблів, серед них два панширники найтяжчої ваги, кількох кружляків тажкої ваги, кілька нищителів і транспортних кораблів. Вкупі з тим згнуло тоді на тих кораблях 25 до 30 тисяч японського війська.

ГЕРБЕРТ ГУВЕР ПРО ДОМАШНІЙ ФРОНТ

НЮ ЙОРК. — Герберт Гувер опублікував в американських газетах свою першу статтю про вагу домашнього фронту. По тій статті плідуть інші. В першій статті він підкресляє вагу домашнього фронту підчас тотальної війни. Ця війна є тотальною, а це значить, що енергія цілої нації, кожної одиниці зокрема, мусить бути вповні використана, щоб виграти ту війну. Змагаються не лише армії, але також цивільне населення. Твердша морально нація є здібна краще відбивати ворожі напади. Заломання домашнього фронту може спричинити катастрофальний кінець, так само, як заломання мілітарних сил. Тому на той домашній фронт треба звертати таку саму пильну увагу, як на мілітарний фронт.

НІМЦІ ЗАБИРАЮТЬ АМЕРИКАНЦІВ З ЛЮРД

ВАШІНГТОН. — Департамент стейту подав до відома, що німецькі окупаційні власті почали вивозити американських громадян, що перебували в чудотворно-лічичім місті Франції, Люрд. Вони вивозять тих американців до Німеччини. Серед них є чимало хворих людей, котрі удавались до Люрда в надії на чудотворне вилікування.

ЗІРКИ НА ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ

ВАШІНГТОН. — Американський Червоний Хрест порішив зібрати підчас своєї безрешовної кампанії 125 мільонів доларів. Бо такої суми потрібно, щоб у цім році виконати певні гуманітарні завдання.

Британія за Харчеву Самовистарчальність

ЛОНДОН. — Від трицяти вже місяців Британія стараться змобілізувати своє рільництво так, щоб вона могла обходитися в харчевій справі власними продуктами. За обчисленнями харчевих знавців, вона досягнула вже свою ціль на дві третини. Сегорічний збір фермерських продуктів заощадив повний мільон тон корабельного перевозу, тим самим звільняючи ці кораблі для безпосередніх воєнних цілей.

БРИТАНІЯ БЕРЕТЬСЯ ЗАВ'ЯТО ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ ВЕНЕРИЧНИХ НЕДУГ

ЛОНДОН. — Міністерство здоров'я звертає крайню увагу на зріст венеричних недуг та потребу участі льокальних урядів у боротьбі з ними. Міністерство закликає до освітньої кампанії в цій справі; мовляв, треба повчати населення афішами, фільмами й відчитами про засоби боротьби з цими недугами.

КАМПАНІЯ ПРОТИ САМОХВАЛЬБИ

ЛОНДОН. — Одного „домашнього сторожа“ покарано гривною 50 фунтів стерлінгів за те, що хвалявся брехливо, що він брав недавно тому участь у летничому нападі на Німеччину.

МАДЯРСЬКІ ПОЛЕКШІ ЖИДАМ

БЕРН (Швайцарія). — Офіційна газета Будапешту подає урядове рішення, на основі котрого родинні тих жидів, що працюють у помічних робітничих відділах, мають діставати таку саму заплату, як дістають мадярські родини. Досі жиди побирали 40 процентів менше.

Аліанти бомбардують комунікаційні лінії осі

ЛОНДОН. — Аліантські бомбовики розбивають залізничні, портові приспосіблення й транспортні лінії, які тільки можуть послужити доставити військам Осі амуніцію й провіант в Тунісі й Лібії. Американські рейди розтягалися від порту Гулет, на схід від Тунісу, аж до Кайруану, в центральнім Тунісі. У Габесі розбито залізничний дворець і збірники нафти. Ці повітряні рейди, що тягнуться вже майже від тижня, мають на цілі не дати німцям сконцентрувати на суші свої сили для давшої оборони теперішніх позицій у Тунісі.

ЗАПОВІДАЮТЬ СКОРУ УЧАСТЬ ДАКАРСЬКОЇ ФЛОТИ ПО АЛІАНТСЬКИМ БОЦІ.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Віцеадмірал Вільям А. Гласфорд, начальник американської місії в Дакарі, заявив, що французька флота в Дакарі, французькій Західній Африці, буде незадовго готова зайняти своє місце в аліантській боєвій лінії. Він каже, що французькі офіцери й моряки „більше ніж охочі“ стрінуться з кораблями Осі в бою. Для направи корабля „Решеліє“ треба буде ще кілька місяців. Адмірал Гласфорд командував американськими кораблями в бою на Джавському морю; його завдання в Дакарі — виробити пляни поліційного нагляду над південним Атлантиком.

БРИТАЙСЬКІ РЕЙДИ НА ФРАНЦУЗЬКОМУ ПОВЕРЕЖЖЮ.

ЛОНДОН. — Ескадри британських боєвих літаків доконали днем великий рейд на французьке побережжя між Дункеркою й Абевільом. Інший відділ літаків бомбардував залізничні вузли в північній Франції, в котрій від якогось часу видно концентрування військ Осі. З рейдів не вернувся один літак.

На Англію тимчасом налетіло тільки три чи чотири ворожі літаки й скинули бомби на Східну Англію. Один з рейдерів, поцілений британськими протилетничими гарматами, упав у море коло Грейт Ярмута. Його бомби знищили церкву й склад дерева.

АМЕРИКАНСЬКІ ДИПЛОМАТИ ТРАТЯТЬ НАДІЮ НА ПОВОРОТ

БЕРН (Швайцарія). — За приватними донесеннями з Люрду, в Франції, американські дипломати й газетарі, що дожидають виміни й дозволу виїзду домів, уже починають тратити надію, що до такої виміни прийде. Супроти того, що вже два місяці минуло й в їх справі нічого не зроблено, серед них поширюється думка, що вони будуть задержані й надалі, можливо до кінця війни. Їх шанси на виміну ослабли від того, що з окупацією всеї Франції Німеччиною більшість французьких дипломатів в Америці вивіла послух урядові в Віші.

РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ДАЛІ ЗАЙМАЮТЬ МІСТА НА КАВКАЗІ.

МОСКВА. — Шість кавказьких міст відобрала червона армія німцям в своїй зимовій офензиві. Між ними в руки російських військ попали: Георгієвськ, Мінеральні Води й Пятигорськ, а також: Залізноводськ, Кисловодськ і Буденовськ та три менше важні пункти.

Ці міста занято в однім окружуючім маневрі проти німців, що заставив їх відступати поспішно на північний захід через Армавір на Ростов. За 18 днів своєї офензивної російські війська посунулися на 112 миль. Завдяки російським успіхам кавказький фронт звужився до 200 миль.

У своїм комунікаті німецька головна квартира каже, що німецькі війська відбивають російські напади.

Згадані в російським комунікаті місцевості відомі широко як мінеральні літніща; німці сподівалися зимувати в них у розкоші.

Російський комунікат далі згадує поименно генералів, що піддержували в цій кавказькій кампанії головного її начальника, генерала Масленникова; передовсім генерала козацької гвардії Кириченка та генерала Лобанова, начальника повзів, далі генералів: Хоменка, Коротеєва, Селиванова й Филипова.

НІМЕЧЧИНА ГОТУЄТЬСЯ ДО ОБОРОНИ БАЛКАНУ ДО ОСТАНЬОГО БОЛГАРИНА.

АНКАРА (Туреччина). — Німецька головна команда предложила болгарському генеральному штабу план оборони Болгарії, Тракії й Салоніки перед майбутнім висадженням там аліантських військ з Єгейського моря.

Рівночасно німці вже стали висилати на острів Крету сильні відділи військ, спеціально виправлених для боротьби проти „командосів“ та парашутистів. У подібний спосіб Німеччина скріпляє оборону всіх островів на Єгейському морю й островів Додеканських, що й до війни були в італійських руках.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЯКИ ПРИ РОЗРИВЦІ. — Бачимо перед собою американських летунів, що перебувають в Новій Гвінеї, як грають у карти, розмовляють і відпочивають по палатах на ворожій позиції. Приграє їм фонограф. Ось той відпочинок може бути перерваний кожної хвилини. Тому вони готові до негайного відлету, як тільки прийде приказ.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Перемога для Братерства

Президент Рузвельт видав публичну заяву, котра являється незвичайно важною енциклопедією не тільки для людей в Америці, але й для людей у ворожих і окупованих краях. Видана була з приводу скликання Краєвої Конференції Християн і Жидів та проголошення з тої нагоди Тижня Братерства, а своє значіння завдячує ця відозва фактові, що в ній президент говорить про те, за що воює Америка в цій новій світовій війні.

Президент каже: — „Увіковічення демократії залежить від практикування братерства між людьми. Американці в мирі й в війні переконані, що чоловік находить свободу тільки тоді, коли він може ділитися нею з іншими. Люди кожної держави, кожної нації, кожної віри можуть жити як американці на тій основі.“

„Ми воюємо за право людей жити разом радше як члени одної сім'ї, ніж як пани й раби. Ми воюємо за те, аби духа братерства, котрий ми цінимо так високо в цім краю, практиковали й ту й вільні люди по всіх інших краях. Ми об'єднуємо розтягнуті таке братерство на всю землю, що дає надію всьому світові.“

„Війна надає Тижневі Братерства більшу силу, ніж колинебудь іншим часом.“

„Я поручаю, аби всі наші громадяни відсвяткували Тиждень Братерства від 19 до 28 лютого 1943 року. Мені подобається клич: Перемога для Братерства. Я вірую, що заклик Краєвої Конференції Християн і Жидів зайняти наново релігійні засади порозуміння, справедливості, приязні й співпраці, на котрих спочиває здійснення братерства, буде пошаною вільній по всьому краю людям вського заняття й релігійної приналежності. Якраз примінення цих засад робить нашу країну об'єднаною й сильною“.

Президент Рузвельт зробив неабияку прислугу американському громадянству своєю заявою. Особливо велика його заслуга для тих людей, що прийшли до Америки з країн, у котрих не признається релігійної свободи, в яких люди привикли цінити свободу тільки тоді, коли лише вони самі можуть нею послуговуватися, коли вони можуть її відмовляти іншим людям. Вийшовши з таких держав люди інколи дають висказ своїм невдоволенні з американської свободи, бо з тої свободи користають теж інші люди й віри, припадково їм немілі. Дяк добра цих власне людей добре сталося, що найвищий урядник держави використав нагоду скликання Краєвої Конференції Християн і Жидів для підчеркнення правди, що релігійна свобода тільки тоді є справжньою свободою, коли вона прислугує однаково всім людям. Ми признаємо її не лише для нашої віри, нам милої, але для всякої іншої віри, навіть для тої, якої ми не любимо, або вважаємо помилковою.

Повірно в Дійсність, а не в Документи

Появилась нова книжка про Совети п. н. „Ди Рошенс“, яку написав Алберт Піс Вільямс, якого критик цієї книжки, Вільям Генрі Чеймберлін, називає „одним з перших апостолів советської віри в Злучених Державах“. Книжка та, пише критик, має багато цінного інформативного матеріалу. Але вся вона представляє советську владу, включно з Сталіним, в незвичайно рожевому світлі, залишаючи на боці усякі прикриті картини з минулого, як отчистки, масові розстріли, виселення, голод і т. п. Виходило з цієї книжки, що Росія це ідеальна країна, наскрізь демократична. Усе те, пише Чеймберлін, читається приємно, бо писане з сентиментом. Та, каже він при кінці своєї критики, вся та писанина „не дає вдоволюючої відповіді на деякі замомані й неприємні питання, що станули перед іншими дослідниками советської сцени“.

До такого самого заключення можна теж дійти, коли читається „документальні“ заповідання щодо того, що Совети залишили вже пропаганду „світової революції“. А таке має виходити з документів про советську заграничну політику, що їх видала тепер Карнегієвська Фундація Міжнародного Мира.

Ті документи видано з підписом такої людини як д-р Никлас Ботлер, президент Фундації, що є теж, як відомо, президентом Колумбійського Університету. А що зібрав і зредував ці документи професор Макс М. Ласерсон, що вчив колись на університеті в Петербурзі, то й важні для нас є його заключення. А вони такі, що на підставі зібраних документів видно, що Совети „залишили світову революцію, що була цілком Советського Союзу в перших роках його існування“.

Очевидно, що проф. Ласерсон може мати повну рацію так думати, коли глядить на зібрані ним документи советської заграничної політики

так, як ті ріжні міжнародні договори написані. Але інша справа, коли хто прив'язує меншу вагу до слів, а більше приглядається дійсності. Тоді для такого ось ця справа буде представлятися дещо інакше.

Можливо, що так є, що советська політика залишила тепер „світову революцію“ і вже не веде в тому згляді офіційної політики. Можливо, що вже нема і сліду з Комінтерну. Але, наприклад, хто розпоряджає „партизанами“ в Югославії? Звідки ідуть директиви? І з якої іншої централі, як не з московської, розпочато напади на ген. Дражу Мігайловича? Та скажимо, що Совети навіть такого не будуть у будучому робити, в що ми, очевидно, не віримо. Та вже таким найвим хіба тяжко бути, щоб повірити, що Совети перестануть бути „централем“ для цілого комуністичного руху в світі, а зокрема для американських комуністів!

Наразі Москва не потребує вести в Америці якоїсь спеціальної своєї пропаганди, бо за неї ведуть її, як пише Вільям Чеймберлін, вже навіть „дипломати, банкири й бізнесмени“. Але положення зміниться, коли скінчиться війна. Тепер усі є під вражінням гігантської боротьби з Гітлером. Те, що народи, що є під Советами, по геройськи боряться і гинуть в обороні своєї землі, зродило величезне число щирих прихильників ось тих борців. Це явище зрозуміле, природне й справедливе. Та це є один бік справи, а комуністичний режим — що інше. Як довго існуватимуть комуністичний режим і диктатура, не можна вжити, щоб не було вмішування комуністичної централі у внутрішні справи ріжних держав, щоб не було підлирання комунізму в демократіях, а тим самим і підкопування ось тих демократій. Тут ніякі „документи“ нас не переконують. Тут треба діл, а не слів. Бо гарні слова й запевнення були і давніше, але діла були інші.

„Інститут Шевченка“ у Львові

ОНА подає з Лондону таке: „Польський щоденник в Лондоні „Дзєннік Польскі“, напечатав за нацистською газетою „Кракавер Цайтунг“ вістку про те, що нацисти переіменували „Наукового Товариства ім. Шевченка“ у Львові

на „Інститут Шевченка. Відтепер ця наукова українська інституція буде підпорядкована німецькій владі, а всі її видання й кореспонденція будуть вестись в двох мовах — німецькій і українській. Інститут Шевченка переімен-

рає на себе увесь науковий дорібок Наукового Товариства ім. Шевченка і буде мати цілком інший характер. Ця стара і відома українська наукова інституція здала підпорядкована виділові шкільництва в генеральному губернаторстві і мусить виконувати те, що скаже нацистська влада.

Наукові праці переназваного товариства про німецько-українські відносини будуть друкуватися в мовах німецької і української і мусять бути написані в „дусі докладних і ретельних досліджень“. Крім наукових видань Інститут має уладжувати в тих самих мовах прилюдні виклади і видавати газету, в якій будуть друкувати не тільки наукові праці в українській мові, але і в німецькій. В Інституті будуть заведені курси українознавства для німців і для так званих „фольксдайче“.

Наукове Товариство ім. Шевченка було зорганізоване у Львові ще в 1873 році. Його заложено заходом українців з Великої України і з Галичини. Спочатку це було тільки літературне товариство, але двадцять літ пізніше переіменовано його на наукове. Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові було щось в роді Української Академії Наук. Воно видало багато наукових праць і було в зносинах з великим чином наукових інституцій закордоном. Довголітнім головою цієї української наукової інституції був відомий історик і політичний діяч Михайло Грушевський.

Дотепер Наукове Товариство ім. Шевченка було замкнене, а його цінну бібліотеку передано до центральної бібліотеки міста Львова. В 1939 році бібліотека Наукового Товариства ім. Шевченка числила більш як чверть мільона томів. В цій українській бібліотеці є велике число цінних рукописів. Як бібліотека буде передана новому німецько-українському інституту, то може декотрі рукописи будуть видруковані в заповідженій німцями газеті або в формі книжок. Але не всі рукописи побачать світ, бо німці напевно його „стоталіризують“. Українці дочекались, що тяжкими трудами створена ними наукова інституція буде осередком німченія українського населення і ширення нацистичної філософії на українських землях. „Дзєннік Польскі“ пише, що Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові було гордістю кожного українця, дома і закордоном. Тепер його німці взяли під свою опіку і запрягли служити для їх цілей. Це є дуже великий удар по українській науці, який від-

Значіння Національної Традиції

На ту тему говорив професор Г. В. Симпсон з Саскачеванського Університету на зборх канадійсько-українського студентського товариства „Альфа-Омега“ в Саскатуні. В перекладі на українську мову ось та промова звучить так:

Національну традицію можна означити так: це минушина, про яку нарід думає, що він її має. Ми мусимо мати національну традицію — це неминуча конечність для групи кожного народу; традиція така конечна для духового життя народу, що коли він не знає, що це таке дійсна (його) традиція, то він собі традицію творить.

Отже традиція є або рядом уявлених образів, створених для нашого власного підхлібства, чи вдоволення, або є це, більше, чи менше, правдивий зміст дбало зібраних подій, щиро передаваних з покоління в покоління. Приймається, що народна традиція засновується на історичних фактах, інакше вона не могла би бути провідником для нашого дальшого життя.

Національна традиція є многосторонньою, занадто складною справою. Одні втягують традицію з політичними подіями, інші з літературою, інші з музикою, а ще інші з релігією. В дійсності ж народна традиція є мішаниною всього згаданого, а навіть більше.

Традиція для групи народу є такого значіння, як пам'ять для одиниці. Чоловік, в якого нема запам'ятування, не може розумно поводитися; в кого нема пам'яті, того треба усунути з між людей, або пильно на нього уважати. Наш досвід є ріжнородний, а задача пам'яті є з придбаного досвідом матеріалу вибирати, що відповідне і ним рішати про наше дальше поведіння. Так наступає творча праця заснована на правилі добору. Ми силуємось будувати теперішність з того, що ми здобули в минушині. Подібне діється і в житті групи — жива творча група дістає силу від минулого.

Альфа-Омега існує, як товариство, завдяки своєму по-

ложенню — в нього входять канадійці українського походження. Та хоч в Канаді родилися, однак їх минуле України таке близьке, що воно може давати їм силу; рівночасно вони зв'язані з традицією британською. А мати нараз українські та британські традиції для користування, це виймкове становище. Воно вкладає на вас подвійний обов'язок — познакомитися з обома, а за те заплачати вам подвійними користями.

Хто відриває себе від минушини, той творить для себе дві небезпеки: найперше — ви відкидаєте добровільно велику творчу вартість для життя; дотогоч- неможливо відкидати традицію і не дивитися зневажливо на всякі традиції. Друге — ви відриваєтесь від великого багатства, що міститься в досвіді групи (народу), яке може бути вам духовою поживою для дальшого життя.

Про традицію можна ріжно говорити, але виймочно дійсний приклад — хоч би мову. Кожну мову тяжко здобувати настільки, щоб стала частю життя. Не проста річ вчитися мов, а нема нічого більше нудного, як вчитися мови з книжки. Найперше треба проломати граматичну шкарадулу, щоб дістати всі відтинки мови. Та це по дурному відкидати користи, які можна мати з української мови — ви повинні доводити в себе її знання до досконалости.

Правда, що треба додаткової праці, щоб довести її до такого стану досконалости, який тяжко другим осягнути. Але в той час, як видосконалювати в себе мову українську, ви мусите видосконалювати і мову англійську. Мова є воротами, через які йдеться, щоб дістати всі добродійства культури.

Іншим прикладом традиції є музика — це гідна поділу традиція. Людей, що з нашим минулим не познакомлені, дивують багатство ваших пісень. Ви-ж, що розумієте дві традиції, стоїте розмірно вище від тих, що знають лише одну традицію. І ви повинні обі розуміти і цінити.

Коли дві традиції лучаться, то бачимо, що вони можуть йти поруч себе і підпомагати одна другу. Гляньмо з політичного боку: і землі українські і британські були колонізовані, й оба народи були колонізаторами. Одним з рішачючих чинників було бажання пригод і колонізаційний захват. Оба народи мають довгу традицію демократії в минушині. Рішачючою була сила наїздника, то нарід знов відносив свою силу — відоміть козацькі повстання якраз в Кромвелівських часах.

Та коли йдуть вони рівнобіжно, то і відхиляються від себе. Є окрема якість в українській музиці, яка відрізняє українську музику від англійської. А яке це велике — коли хтось знає обі і дістає силу з обох традицій. Кілько там є ріжнородних „вітаміні“!

Україна була в політичній ярмі довгий час, коли в той же час британці тішилися долею і спокоєм. Україна була під впливами Константинополя, та ще декого, коли британці були під впливами Заходу.

Є також окремі прикмети в характері обох народів — в українців знаходите розмах, жвавість, зворушливість, в британців бачите здержливість і поміркованість.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ-САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВ-ВЛАСНИКОМ ШИСТЬ МІЛІОНОВОГО МАСТКУ ЦЕЙ ОРГАНІЗАЦІ.

(Дальше буде).

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

24)

— Ей, егомось, егомось, якимось немощь благалями, а немощь докільним голосом промовив коваль, — як ви це можете отак спокійно говорити: не вірите у Бога? Хто це вам сказав? Відки це знаєте? По чім так міркуєте?

— Про ваші діла, суджу, ковалю...
— То дуже кепська міра для такої речі, — спокійно відповів коваль. — Я видів колись, як у Львові вшали душогуба, що четверо людей забив. О, як він набожно христився і сповідався! Як плакав, цілуоч хрест! Той певно вірив у Бога.

— Хто знає, може він і швидше найде в Бога відпуст своїх гріхів, ніж такі, що вперто обстрають при своїй невірі, в котрих Бог за кару заглушив навіть голос сумління! — гріз-

но простуючись, промовив о. Нестор.

— Ну, егомось, даруйте, але я мушу вам сказати, що й тут ви помилилися. Голос сумління в мене не заглушений. Коли часом трапляється, знаєте, чоловік усе чоловік, чи то сказати щось не по правді, чи посваритися з ким, чи скривдити кого, то сумління мучить мене, сиати мені не дає, поки того чоловіка не перепрошу, злого не направлю. Чи то значить, що сумління в мене заглушене? Але коли хтось устает й каже: „Мене слухайте! Я орудою словом Божим, я маю власть взяти й розв'язувати“,

— а я бачу, що він такий же чоловік, як і я, що він звичайно навіть не знає, що в'язе і що розв'язує, то як я можу йому вірити, свою душу, своє

сумління в його руки віддати?

— Алеж він не від себе, а з Божої волі це робить, а Бог знає, що має взяти, а що розв'язувати.

— Та певне, що знає! — підхопив коваль. — І без попа знає. Так само я й без попа до Бога траплю.

— От і бачите! От і бачите! Як ви еретичкі слова говорите! Якби Бог був хотів, щоб так було, як ви кажете, то був би не встановлював апостолів і учеників...

— Егеж, еге! І попів, і деканів, і каноніків, і суфраганів, і мітраїв, і єпископів, і кардиналів, і пап, що хрест святий на пантофлях носять, усе це сам Бог власною особю повстановив! Усе це своєю властю наділив! І виразно сказав: „Відтепер можете мене не знати і не слухати, а тільки оцих свячених та миром мажаних знайте та слухайте! Вони для вас нехай будуть і церквою, і релігією, й Богом!“

— Хулиш, ковалю, Бога ображуєш, отаке говорячи! — ледве промовив о. Нестор. — Ну, деж це видане так гово-

рити? Гріх тобі! Гріх смертельний!

— А вже чи гріх, чи два, але треба правду сказати! Ну, скажіть мені, чи не так у світі діється? Скільки то з вас, посвячених осіб, має справді Бога в серці? Почисліть їх на пальцях! А скільки в таких, що під довгою рисою носять захлапність та гордоші?

— Не суди других! Не суди, ковалю, щоб сам під суд не попав!

— Про це я спокійний, — відповів коваль. — Що Бог зуміє, що хоче зробити, те й зробить, щоб тільки я своє діло добре робив. А ви, не боїтесь мене судити і кланете, не пізнавши мого серця ані моєї віри, а самі ховаєтесь за євангельські слова: „не судіть, да не судимі будете“. Добре, не судіть і ви! Та яка тоді буде ваша наука? Та й яка вона була досі? Скільки літ ви навчали й катехизували, і ганили, і наклонювали людей на все добро, а нині що в селі? Пройдіться, загляньте під оті стріхи, що там найдете? Ото біда, розпука, це ще нічого. Наш чоловік до біди привик-

Але яке пиянство, яке злодійство, які свари та лайки у громаді, яка неправда та кривда, чи ви маєте про те поняття?

— Чи ви те чуєте, — здається, у вас сумління не заглушене? — що відповідь за оту погань, що так і кишить довкола вашого двора, спадає на вас!

— На мене? — з правдивим перестрахом зойкнув о. Нестор, мов важким обухом прибитий словами Гердера.

— Так, на вас, отче, і на подібних вам! Як же ви вчите людей?

— Адже і Христос говорив, що деяке сімя мусить падати на камінь.

— Але Христос казав, що варт робітник своєї плати. А якщож плати варт буде робітник, що все зерно розсівав по камінію?

— Робимо, що можемо...

— Скажіть виразно, що нічого не можете зробити. А я вам скажу, чому не можете.

— Цікаво знати.

— Не дуже вам цікаво буде, — з досадою промовив коваль. — Нема в вас того, що чуда творить, що дає життя, нема любови! Ваша мова як

Д-р Джордж Вашингтон Карвер, Великий Мурин

У Тоскігі, у стейті Алабамі, помер 5. січня цього року, 78-літній мурин, Джордж Вашингтон Карвер, про котрого білі люди сказали, що він приніс честь не тільки расі, з котрої він вийшов, але й всьому американському народові. Цій частині американського народу, що вийшла з українського народу, життя цього мурина пригадує життя одного з найбільших українців, Тараса Шевченка.

Д-р Карвер помер як професор колегії Тоскігі, спеціальної вищої школи для освіти муринів, призначеної за свої заслуги для розвою муринської раси. Карвер був призначений у науці за одного з найважливіших учених на полі наукового рільництва, для котрого він зробив довгу низку відкриттів та дослідів.

Передовсім його походження й перші роки життя нагадують наш життєпис Шевченка. Родився він сином рабів на фермі коло Даймонд Гров, у Мезурі, коло 1864 року. Вже з несповни дати народження видно, що такої події, як народження раба, ніхто не вважав важливою досить подією, аби її десь офіційно зареєструвати. Будучи ще немовлятем, він утратив батька. Потім його матір украдено з ним й завезено до Арканзасу, де матір пропала так, що Карвер уже її більше не бачив. Власник матери відкупив його від викрадачів, заплативши їм коня вартости 300 доларів, і забрав його назад до Мезури.

Малий Джордж Вашингтон був слабковитим хлопчиною й його не могли заставляти до тяжкої роботи на землі. Пани держали його коло дому, дозволяючи йому багато свободи. Хлопчина навчився багато про дерева, рослинництво, і він любив їх рисувати й малювати. У кухні він навчився теж багато про варення й консервування овочів і яриши. Заходячи як любитель власників до ланського салюну, він навчився дещо музики.

До 20. року життя він не знав ще ні читати ні писати. Навчився цього аж пізніше, коли взявся працювати над собою. Освіту добував він далі самоучкою, а потім у школах, працюючи все одночасно на своє життя. Ходив так до вищої школи в Мінеаполісі, у стейті Канзасі, і до „Айовської стейтської колегії ріль-

ництва та механічних штук", котру покинув у 1894 році з таким добрим вислідом, що його відразу прийнято на професора й керівника бактерійної лабораторії. Два роки пізніше він добув вищий науковий ступінь та дістав покликання до муринської колегії у Тоскігі, де й остався директором школи рільництва до кінця свого життя.

Його перше відкриття зробило його добродієм алабамських бавовняних фермерів. Коротко - бадильна бавовна родила тоді найпухкішу бавовну, але ця бавовна терпіла від дощів, котрі набивали в неї багато піску. Через те на піскових землях можна було управляти лише високобадильну бавовну, котра зате давала лише дуже мало бавовни. Карвер став працювати над цим питанням і по якось часі йому вдалося через скрещення двох родів бавовни випродувати рослину, котра давала пухку бавовну, а мала високе бадило, яке її захищало перед піском. Цю рослину так і назвали „мішанцем Карвера" („Карверс Гайбрид").

Звернув потім Карвер увагу на інше нещастя південного рільництва, на хрущика, званого „бол-вівил", що робить великі шкоди в бавовні. Проф. Карвер став думати над розвитком упрани інших рільничих рослин, які могли би дати можливість південним фермерам удержуватися при житті, не покладаючися на одну тільки рослину, бавовну. Він розвинув звивання тих земних горішків, званих „пілотсами", та солодкої картоплі.

Попавши при тому на спосіб розвою нових рослин, він став уже потім розвивати цілораз нові, при чому все думав над тим, як з рослин продукувати річи, які надаються на продаж. Він випродував з одних „пілотсів" понад сто різних продуктів, між ними: молоко, чорнило, муку, фарбу для дерева, кремю для обличчя, а наконці олію, що помагає в боротьбі проти страшної недуги дитячого параліжу. Зо солодкої картоплі він зробив тапіоку, патоку, фарби, кану, крохмаль і муку. Він робив дослідів над робленням з неї гуми, а відомий винахідник Едison заявив був готовий платити йому гарне удержання, як довго він буде

РІКЕНБАКЕР ЗНОВ ПРИ ПРАЦІ. Капітан Ед Рікенбакер, славний летун, що був загубився на Пасифіку, вже прийшов до здоров'я і вже знов працює у своїй біорі в Нью-Йорку, дять господарям закинути на

робити ці дослідів. Карвер одначе не згодився на цю пропозицію, подібно як він відкидав багато інших пропозицій від фабрикантів. Він виходив з погляду, що його винаходи є натхнені Богом і вони повинні бути віддані до свободного вжитку всім людям. Хоча він учив у муринській школі, його вважали добродієм не лише чорношкірої людини, але й всіх людей. Перед смертю він пожертвував усі свої ошадности на фундацію для хемічних розслідув на полі рільництва. Він помер відзначений багатьма науковими установами й признаний загально за провідного вченого на полі рільництва.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК СВЯТКУВАЛА ЦЬОГО РОКУ УКРАЇНСЬКА МАТІР?

Думаю, що те, що я відчувала на наш Святий Вечір, відчувала не одна українська жінка-мати. Готуеш до вечері, стелиш стіл і споглядаеш у вікно, чи часом не іде поштар Гі несе листа від когось з наших найдорожчих, від сина чи дочки. Бо син певно при військовій службі, як це тепер буває. Споглядає не одна дружина. І не одна сестра. І не одна любя-наречена. Немає їх... Шож робити: ридати і вічно сумувати? Ні. А треба розуміти, що це наші вороги є тою причиною, що так є, та що треба закутити зуби і робити те, щоб допомогти нашим воjakам віднести якнайшкоре перемогу в надії, що в найближчому році будемо вже разом з нашими найдорожчими святкувати, що будуть вони за нашим столом живі на тому місці, на якому того Свят Вечора був їхній портрет, їхня фотографія. Будьмо горді, що отсе нашим дітям, нашому поколінню, призначена судьба збудувати кращій світ. І дай Боже, що як переможе звідистий американський прапор, щоб він приніс волю також і Україні та українському народові.

Ось такі думки переходили через голову нам, українським мамам, у цьогорічній свята.

Ева Дудяк,
Грейт Медовз, Н. Дж.

В РУМУНІЙ І МАДЯРЩИНІ НЕСПОКОЙ.

АНКАРА. — З Румунії доходить висті, що там зросло невдоволення населення з війни до того ступня, що уряд диктатора Антонеску створив чотири спеціальні дивізії для вдержання внутрішнього спокою. З цього видно, що від розгрому румунських військ на російському фронті населення не довіряє урядові диктатури.

Донесення не кажуть, які великі дивізії; на всякий випадок, кожна дивізія має принаймні 10,000 воjakів.

Про подібне невдоволення населення доносять з Мадярщини. Доказом невдоволення хочби поставлення на суд у Клявзєнбургу 78 осіб, обвинувачених за заговор повалити уряд силою. Це лише перша частина загального числа обвинувачених, що виносить 664.

ПОПИТУЮТЬ ЗА УКРАЇНСЬКИМИ ПЕРЕКЛАДЧИКАМИ.

Федеральний уряд у Вашингтоні оголошує, що доконець треба йому перекладчиків з української мови на англійську. Платня виносить від \$2,000 до \$2,300 річно. Посада є на час війни і на протяг шістьох місяців по війні.

Вимоги: Спромога перекладати скоро й точно звичайну щоденну українську мову на англійську. Першенство мають апліканти, що покінчили історичні чи соціологічні факультети в університетах, чи таких школах, що рівняються університетам. За бланкетами для зголошувань треба звертатись до будь якого поштового уряду, або письмом до: United States Civil Service Commission, Washington, D. C.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АСТОРІЯ, Л. АП.

Союз — справжній Батько.

Пригадую собі, що колись було висловлено в „Свободі", що часом не буде поміщувати ніяких подяк за виплату посмертної допомоги, бо У. Н. Союз уважає, що коли таке посмертне комусь належало, то нема за що дякувати. Власне член оплачував своє обзепчення на те, щоб опісля його спадкоємці могли дістати посмертне. Та проте пишу тих кілька слів, і хочу так подякувати У. Н. Союзові за виплату посмертної допомоги по моїм покойнім мужові. А складаю я цю подяку тому, бо маю на те добру причину.

Нема де правди подіти, але ми таки не доцінюємо ваги своєї організації. Скільки то верз відділові урядники, та організатори наводяться, щоб переконати когось з наших людей вписуватися до У. Н. Союзу. Говорю це з досвіду, бо й не інакше було в нашому домі. От мій покойний муж вступив в члени У. Н. Союзу доперва на 31. березня 1942 року, хоч вправді не був він іще старий, бо мав всього 44 роки. Та вже 8 місяців пізніше скоїлось нещастя, бо 10. грудня 1942 року він вийшов рано з дому до праці, здоровий та веселий, а при праці упав з драбини, та кілька годин пізніше покінчив життя. І я не знаю, що я була зробила, якби не Батько Союз, який скоро виплатив посмертне та поміг мені в моїм нещастю. Я дуже вдячна нашому Союзові за цю поміч, а таксамо дякую і місцевому відділові 5, який також поміг мені. Цей нещасний випадок, який стався з моїм мужем, показує дуже ясно, чому ми всі повинні належати до нашої організації, У. Н. Союзу.

Вдова Юлія і син Данило Бєсюк,
члени від. 5. У. Н. Союзу.

ФИЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Почановано народного працівники.

Дня 12. грудня відбулася ювілейна забава в Народнім Домі в Норт Філядельфії заходом трох організацій, в честь п. Івана Сороки старшого. Забаву отворив Іван Сорока молодший. Пояснив, що нині відбулися річні збори Бр. св. Василія, від. 339 У. Н. Союзу, на котрих вибрано председником Івана Сороку старшого 23-тій раз, та що саме нині припадають 60-літній його уродини. Ось тому ми є на ювілею, казав бесідник, бажаючи від Бр. св. Василія ювілейови щастя, здоров'я і многих літ, вручаючи за його праці і гарний дарунок. Відтак председник громади з Френкфорда, Т. Радницький, в імені клубу зложив щирю подяку за працю ювілята при громаді та вручив в імені членів другий дарунок.

Від української громади Норт Філядельфії зложив щирі бажання Василь Муцинка. Ювілят Іван Сорока, щиро подякував присутнім за таку пєсподіванку і за дарунок, казав, що все те додає йому охоти до дальшої праці, що його сил стане.

Потім забрав слово Степан Слободян і зложив ширій приніт від Округа Філядельфійських Відділів У. Н. Союзу. Казав, що наші люди часто

Амбасадор Грю про Загрозу Японського Мілітаризму

(Огляд нових книжок — Стефан Пєрс)

Ніхто не знає ліпше характеру японського мілітарного уряду ніж Джозеф Кларк Грю — американський амбасадор в Японії, який був на тому становищу десять літ, аж до нападу на Перл Гарбор. Це йому довелось на вимогу президента Рузвелта домагатися авдієнції у японського імператора. То була остання спроба відвернути війну. Коли його викликали до міністерства закордонних справ в Токію, в 7:30 ранку, 8. грудня, напад на Перл Гарбор вже був зроблений. Йому про це японці не казали. Міністер закордонних справ, Того, тільки подякував йому за його старання затримати мир не згадавши зовсім авдієнцію у імператора, яка так і не відбулась зі зрозумілих причин.

Грю такої думки, що японці не замовляться від нападу, що тільки остаточна, рішуча воєнна поразка зробить кінець їх завойовницьким плянам. На його думку, японці є добре вишколені воjки, що мають за собою багато років воєнної практики. Вони обережні, об'єднані, навіть фанатики в своїм рішенні виграти. Вони вже зарювали в десять разів більше території ніж мали та використовують великі природні багатства й безборонне населення підбитих земель.

Грю поясняє свою місію до Токію як стремління до мирного порозуміння. Він оповідає як робив всі старання, аби підбадьорити ліберальних провідників, як переконувати японський уряд залишити політику завойовництва. Його місія не вдалась, бо владу захопила в свої руки мілітарна кліка. Не вдалась, бо провідники, які дістали контролю над урядом, не хотіли миру.

Оглядаючи минулі міжнародні відносини японського уряду, Грю вказує як той уряд постійно не дотримував своїх зобовязань. В цьому він вбачає причину невдачі своєї місії. От японський уряд зобов'язався дати корейцям незалежність, а натомість зробив Корею частиною японської імперії. Обіцяв не робити фортифікацій на островах Тихого Океану, що були під мандатом Японії й не зважаючи на приречення — фортифікував. Обіцяв охороняти, навомісьць бомбардував американську власність в Хіні. Обіцяв не зачіпати політичної незалежності французької Індії-Хіні, — за пару місяців захопив її. Зобов'язався не порушувати територіяльної цілості Хіні й потім забрав частину за частину хінську землю.

Амбасадор Грю не нападає на японців, які є проти мілітаризму, він їх шанує. Але осуджує мілітарний режим, який міг допустити такі річи як масакру в Нанкінгу, жорстоке здавлення всіх робітничих рухів та усунення робітничих прав; муштровання молоді ні

люблять критикувати заслужених працівників, а мало їм помагати. Шануємо Івана Сороку за його працю як основателя Бр. св. Василія, як працівника в різних українських комігеттах, як одного з старших членів найбільшого Товариства Горожан, в котрім є членом 37 років, ювілянт, не зважаючи на старші роки, даді і дай Боже щоби дальше працював для загального добра.

Потім забирали слово п. Крамяк, п. Михайлюк та інші, що висказували щирі побажання.

Накінці Іван Сорока, молодший подякував присутнім за участь у святі, на котрім зібрано \$27, які розділено між іншим, ось так: \$9.50 на Червоній Хрест, а \$9.50 на різнвидні дарунки для американських воjakів.

Андрій Хромьяк,
секр. 339 від. У. Н. С.

для чого іншого, тільки для війни; сувора цензура, що не допускає до японського населення ніяких відомостей про лютисть в Хіні, про напади на американську власність там же, або про поразки за теперішньої війни на Острові Мидвей та на Соломонських Островах.

Як приклад мілітарного духа, який японський уряд старается плекати, Грю подає такий випадок: один японський полонений в Хіні хотів через хінський уряд та американського амбасадора в Токію передати своїй родині в Японії вістку, що він живий і здоровий. Коли амбасадор Грю подав ці інформації японському урядові, то дістав коротку відповідь, що для японського уряду і для своєї родини той чоговік вже є мертвим.

Японія, так як і Німеччина, старалася обернути цю війну у расову боротьбу. Грю вказує, що на щастя Об'єднаних Держав Хіна належить до них і виявляє японські брехні про расову війну. Але, на думку Грю, японську теорію расової вишности, основу на байці, що імператор походить від богині сонця, можна розбити тільки цілковитою воєнною поразкою Японії.

Грю покладає надії в будучому на існування сильної Хіни, яка має бути рівноважною силою в Азії. Також сподівається, що і сама Японія, розбавлена своїх мілітаристичних керівників, також буде мати важну ролу в будучому. Але насамперед нашим завдан-

ням є не допустити, щоб Японія закріпилася на захоплених багатих територіях. Грю проте застерігає, що того завдання не досягнемо привабливою теорією, що спочатку треба розправитись з німцями, а потім розбити Японію. Треба пам'ятати, що з кожним місяцем Японія більше використовує свою багату здобич.

Японію все ще можна сильно вдарити, головню зогляду на довгі морські шляхи, що тримають її імперію вкупі. Але ми не повинні недоцінювати ворога. Ми зробили трагічну помилку 7. грудня 1941 року і мало не втратили опори на Тихому Океані. Та помилка не сміє повторитися. — (ФЛІС).

КОМАНДАНТ ПЯТОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ. — Ось така армія сформована в Північній Африці з тих американських частин, що їх тамтуди післано, чи ще вишлется. Її начальним командантом назначений ген. Марк В. Кларк, що його бачимо на образку.

СТЕПАН Д. САЦЕВИЧ поздоровляє всіх своїх клієнтів а також знайомих

З НОВИМ РОКОМ
і бажає всім всього найкращого в 1943 році.

STEPHEN D. SATZEWICH
SPECIALIST IN ALL KINDS OF INSURANCE
32 E. 7th STREET Phone: GRamercy 3-0713 NEW YORK CITY
Даю стінні календарі на 1943 рік — безплатно.

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
і бажає :

Всьому Українському Християнству

В. Володимир Пархуць
Ukrainian Undertaker
FUNERAL DIRECTOR
(Licensed Conn. — New York)

N. Y. CITY
Tel.: ORchard 4-3378
а нема відповіля.

то дзвоніть
NEWARK, N. J.
Bigelow 3-3114

Шікаго, Ілл.

МАЛАНЧИН ВЕЧІР

— уряджують —

ВІДДІЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОД. СОЮЗУ
В СУБОТУ, 16. СІЧНЯ 1943
8:00 ВЕЧЕРОМ

в Домі Відділів 843 Н. Вестерн.

ВСІ ЛАВОЮ НА МАЛАНКУ!

ПРИБУДЕ НЕЗАБАРОМ ДО ВАШИНГТОНУ. — Перед нами ген. Шарль де Голь, провідник „Вільних Французів", що тепер перебуває в Лондоні. Бачимо його на образку, як розмовляє з американським кореспондентом. През. Рузвелт заявив, що надіється незабаром побачити ген. де Голя в Білому Домі.

Проф. Микола Чубатий.

Духове Життя Українського Народу по Першій Світовій Війні

(Картини нової історії українського народу).

21)

11. Українська Наука. (Продовження).

Г) Стан українського наукового доробку.

Випадало б ще дати перегляд стану поодиноких діянок української науки за останніх 25 літ та вказати найважливіших представників поодиноких діянок людського знання.

Філософія заступлена в українській науці кількома вченими; перший з них, Степан Балея, професор варшавського університету. Його спеціальністю є студія над психо-логією дитячого віку, є автором знаменитого підручника з тої ділянки та цілої низки філософських праць. Це один з найбільших авторитетів в тій спеціальності в середній Європі. Дмитро Чижевський, автор знаменитої праці про українського філософа Грицька Сковороду та праць з обсягу етики і логіки. Нині є професором університету в Галле. Між католицькими філософами вибився о. д-р Микола Конрад, автор історії філософії та соціології, декан філософського відділу Богословської Академії у Львові, замордований у Львові більшовиками 1941. У Львові працює о. д-р Гавриїл Костельник, автор праць з обсягу логіки та філософії природи. Є він уроченим з поміж бачанських русинів; знаний як поет та визначний письменник.

З богослов'я найвизначнішим представником є львівський архієпископ - помічник д-р Йосиф Сліпий, ректор Богословської Академії у Львові, її дійсний організатор, президент Українського Наукового Богословського Товариства. Є автором кількох праць з обсягу католицької догматики та знатного філософії, з окрема філософії св. Томи з Аквіну. Є редактором української "Богословії".

Побіч архієп. Сліпого найбільшою вченою науковою силою поміж богословами є о.

д-р Андрій Ішак, першокласний знавець догматики православної церкви, автор підручника з цього обсягу. При тім знавець він історії української церкви та автор поважної праці про українського церковного історика 17-го стол. Зах. Копищенського; о. д-р Ішак теж замордований більшовиками 1941. Обидва богослови є дійсними членами Наукового Товариства ім. Шевченка.

З обсягу українського мовознавства найповажнішими вченими останнього часу були проф. академик Степан Смаль Стоцький, колишній професор університету в Чернівцях, згодом Відного Українського Університету в Празі, граматики та автор дуже оригінальних праць про походження української мови. Досконалим знавцем української мови та автором граматики є теж проф. Василь Сімович. На Приднілля прийняли добрим мовознавцями є Ол. Синявський, П. Бузук та О. Куріло, знавці та автори праць про українську літературну мову. В мовознавстві працює також проф. Ол. Колесса та на Закарпатті професор І. Панкевич.

Визначним спеціалістом говорів української мови є професор краківського університету Іван Зілинський.

В історії української літератури визначним дослідником є в першу чергу акад. Сергій Єфремов, автор підручника історії української літератури. У Львові акад. Мих. Возняк, теж автор підручника українського письменства. Даліше історик Мих. Грушевський, вкінці Ол. Дорошкевич, автор найбільше поширеного підручника українського письменства на Східній Україні впродовж перших десятих літ радянської України. Новіше українську літературу досліджували М. Зеров, В. Кошарний та М. Рудницький.

Українська історична наука розвивалася вже в 18-тому столітті та зазначена трьома

прапорними іменами: Миколою Костомаровим, Володимиром Антоновичем та Михайлом Грушевським. Однак іде правди діти українська історична наука доперва від М. Грушевського стала на власні ноги. У малій тільки 16 сторінковій книжочці "Традиційна схема "Руської історії" та питання раціонального укладу історії "Східних Словян" поставив він ясні межі поміж історією України, Московщиною та Білорусі. Українська історія дістала свої межі та свій хребетний стовп. Від Грушевського стала на ділі ясно окремою українською наукою від московської. Правда і Грушевський не звільняв цілковито від впливів російських істориків особливо в культурно-церковних справах, але своєю схемою української історії, її консеквентним перекладом у всіх своїх писаннях, передвісив у 10-томовій історії України дав українській історичній науці сильний фундамент; та не тільки історичній науці в стилі розуміння, але також всім історичним українознавчим наукам (історії літератури, мистецтва, музики, права, економіки тощо).

Крім цього Грушевський як професор історії України на львівській університеті (1894-1914) та як керівник історичного відділу київської академії наук (1925-1930) підховав цілу школу молодших українських істориків, що хоч в неоднім не погоджується зі своім майстром то одначе його схему української історії всі вважають нині незрушним фундаментом української історичної науки. Михайло Грушевський думав також передвоєнних українських історичних науковців з повоєнними.

Побіч М. Грушевського другим визначним українським істориком є академик Дмитро Багалій, майже ровесник попереднього, найкращий знавець історії Лівобережної України, професор харківського університету та керманіч науководослідчої катедри історії України в Харкові. Сучасна є її пыльна наукова робітниця Олександра Єфименкова, авторка курсу історії України. Брат М. Грушевського Олександр Грушевський є знавцем історії Київщини, є уворницький історії Запоріжжя. Окреме місце серед українських істориків займає Вячеслав Липинський своїм оригінальним підходом до української історії. Підчас коли Грушевський найважлишою динамічною силою в українському мисленні вважав український демократ, який то вплив знаменитий теж серед декого з його учнів, В. Липинський приписує державно-творчі заслуги в минулім Україні не так українській масі, як інтелігентському елементові, що здібний був та умів тою масою керувати, отже родовий шляхці (в давнину) чи духовий еліті в нинішніх часах. Це був перший опонент Грушевського серед молодших українських істориків. Липинський знав теж як основник українського монархістичного руху, якому дав ідеологічні основи своїм знаменитим твором "Листи до Братів - Хліборобів".

Друга опозиція проти поглядів М. Грушевського вишла серед частини західно-українських істориків такі учнів М. Грушевського, з яких найвизначніші Іван Крип'якевич та Степан Томашівський побіч низки інших.

Найбільше безпосадним критиком поглядів свого майстра проф. М. Грушевського став Степан Томашівський,

ПЕРЕВОЗЯТЬ ВОЯКІВ ЛІТАКАМИ. — Як цього вимагає стратегія, вживається тепер уже літаків для скорого перевезу вояків у місця, де їх нагло треба. Ось це прилетіли австралійські вояки до Нової Гвінеї на полуднево-західній Паціфіку. Бачимо, як їх вітає на летунському полі генерал сер Томас Блейні.

професор краківського університету, бистрий та оригінальний історичний синтетик. Він репрезентує в українській історії напрямок скрайного окциденталізму. Опрокидує якунебудь вартість византийської культури в Україні. Позитивними елементами в нашій історії були тільки західні впливи аж до певного латинства включно. А що ті впливи ясні і сильні доперва в Західно-Українській Державі Романовичів, тому — по думці Томашівського від тоді український аристократ створив справді українську державу.

Степан Томашівський різко лоборує погляди М. Грушевського на заслуги православ'я для українського народу; навіпаки, каже він, православ'я як джерело москофільства було все слабою стороною українства. Позитивні елементи вносило на його думку тільки католицизм, але й західне, латинське.

Критикуючи М. Грушевського попов Ст. Томашівський у другу скрайність; його погляди на вартість византийської культури та недоцінювання вартості старо-української держави прямо небезпечні.

Ст. Томашівський крім декого із істориків споміж чина св. Василя не потягнув за собою нікого з визначніших істориків, всежтаки його оригінальні та різкі погляди стали живим ферментом в українській історичній науці та причинилися до появи цілої низки молодших істориків на Західній та Східній Україні, які шукаючи істоти українства, джерел його живучости та історичного призначення, створили струю європеїзму в українській історії, свого роду анітитезу до російського євразійства.

Належать тут із учнів Грушевського Омелян Терлецький, на яким помітний вплив Липинського та його сучасно державницька концепція в українській історії. Даліше належать тут І. Кривецький, М. Чубатий, теж учні Грушевського, з молодших М. Андрусьяк, Б. Крупницький, І. Борщак, о. д-р Ішак, Ю. Ліпа та інші.

Погляди тої групи істориків приймають вартість грецько-византийської культури на Україні, але і не відкидають вартості теж західних впливів, які вже в київській державі перекрещуються з византийсько-болгарськими. Тому теж могла українська київська

монархія Володимира В. і Ярослава М. була складовою частинною європейської спілки цивілізованих християнських народів.

Таким чином Україна все остала частию Європи, а все воєво роже і боево була наставлена до азійського варварства, противно як Москва, що розвивається в державу півєвропейської, півазійської цивілізації. Православ'я відіграло поважну оборонну роллю проти наступу Польщі на українські землі, але не стало оборонним чинником самостійности української культури проти Москви. У західній, католицькій струї, що пішла постоїнно на Україну від часів св. Володимира а навіть скорше, треба відізнати східне католицизм згідне з духом українсько-византийської цивілізації і західне латинське католицизм, чуже українському духові, яке несло шкоду українству, бо доволі вчасно стало виразником польського імперіялізму. М. Грушевський за російськими істориками помилково ідентифікує інтереси обох форм католицизму, які в Україні були розбіжні. Тут не йшло про боротьбу двох вір, а тільки про боротьбу цивілізацій — східно-християнської та західно-християнської.

(Даліше буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АКРОН, О.

З праці від. 7. С. У. А.

Минув 1942 рік і ми, українське жіноцтво, згуртоване в відділі ч. 7 Союзу Українок Америки, хочемо здати короткий звіт з нашої праці. А її можна було здійснити тільки тому, що не зважаючи, що нас мало, а й з того не всі належать до нашого товариства, то назагал є співпраця і одиниць піддержують. З того є користь. Наша праця є звязана з американськими інституціями — Йонг Вімен Кристен Ассосієшен — Інтернешенел Інститут — Федерейшен оф Вімен оф Соет Ко., де наш відділ є членом. Ми теж не поминали ніякої народньої роботи і памятали, що перед українським народом стоїть це важкий шлях боротьби за визволення і самостійність. Де було треба, виступали ми з українськими танцями, вишивками, писанками, тощо. Не описували того всього, щоб не забирати в "Свободі" міс-

"Every dime and dollar not vitally needed for absolute necessities should go into WAR BONDS and STAMPS to add to the striking power of our armed forces." — FRANKLIN D. ROOSEVELT, President of the United States.

Think War! Act War! Buy WAR SAVINGS BONDS — at least 10% of your pay every payday!

ВАСИЛЬ ПРИШАК
ВІДБИВНИК І ПРОДАВЕЦЬ МЕБЛІ В "GRANT CIRCLE UPHOLSTERY CO., Inc."
2465 WEBSTER AVENUE Near 188th St. BRONX, N. Y.
Миє на складі РІЗНІ МЕБЛІ доброї якості, по дешевій ціні.
Telephone: FOrdham 5-4666.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN FUNERAL HOME
433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
заряджує погребми по ціні так низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАКРАЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7681

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІО І ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОУК, БРОУКЛІН, НЬЮ-ІОРК І ОКОЛИЦІ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2566
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 787 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 186 St.), BRONX, N. Y. Tel.: MEtrose 8-4877

МАЄ СЛАВНИХ БАТЬКІВ! — Молодий Гов Куттельвашер, що має всього три місяці, гордиться своєю гарною мамою і батьком, славним чеським летуном, що воює проти Гітлера, як теж і своїми хрестинними батьками, якими є д-р Едвард Бенеш, чеський президент, і д-р Ян Масарик, міністер заграничних справ чехословацького уряду на вигнання.

ТАРЗАН, ч. 698. Звірі на сто роки.

THOUGH STUNNED BY HIS FALL, THE MIGHTY TARZAN WAS QUICK TO RECOVER. HE LEAPED LIKE A SPRING UNLEASHED.

THEN HE DISCOVERED THAT ONE LEG WAS INJURED. HE COULD NOT HOPE TO OUTFRIN THE SPEEDY CARNIVORES.

NEARBY STOOD A LONELY TREE. HE SCRAMBLED INTO IT JUST IN TIME TO AVOID THE LEAPING BEASTS.

Але небезпека заставляла його забути про біль. Він біг з усіх сил до дерева і встиг вскочити на нього в хвилині, як один лев мало що не схопив його за ногу.

LUCKILY LIONS ARE NOT TREE-CLIMBERS BUT THEY TOOK UP THEIR VIGIL BELOW — WAITING ... WAITING ...

На щастя льви не вміють лазити по деревах. Тарзан, знайшовшись на дереві міг хвилину відпочати. Вдоліні його пильно стергали льви і чекали, аж він зілізе вдоліну.

Хоч Тарзан був приголомшений упадком, він скоро відзискав притомність. Саме в хвилині, як льви підскакали до нього, він наче пружина підскачав вгору.

Подібно, як перед тим, так і тепер він перескочив львів і скоро побіг у напрямку дерева. По дорозі він відчув, що його одна нога зранаена.

Але небезпека заставляла його забути про біль. Він біг з усіх сил до дерева і встиг вскочити на нього в хвилині, як один лев мало що не схопив його за ногу.

На щастя льви не вміють лазити по деревах. Тарзан, знайшовшись на дереві міг хвилину відпочати. Вдоліні його пильно стергали льви і чекали, аж він зілізе вдоліну.